

Załącznik
do Uchwały Nr XXIII/225/14
Rady Powiatu Siemiatyckiego
z dnia 16 czerwca 2014r.

**Powiatowy Program Profilaktyczny
w zakresie promowania i wdrożenia
prawidłowych metod
wychowawczych w stosunku do
dzieci w rodzinach zagrożonych
przemocą w rodzinie
w powiecie siemiatyckim
na lata 2014-2016**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Prawne uwarunkowania Programu	4
II. Założenia Programu	5
1. Cele Programu	5
2. Zadania Programu	5
3. Adresaci Programu	7
III. Realizacja Programu	7
1. Czas realizacji Programu	7
2. Realizatorzy Programu	7
3. Zamierzone rezultaty realizacji programu	8
IV. Źródła finansowania Programu	8
V. Monitoring	9
Podsumowanie	9

WPROWADZENIE

Dzieci jako grupa mają własne, określone potrzeby i prawa, które powinny być respektowane, a ich realizacja wymaga określonych kroków. Definicja terminu „dziecko” jest z pewnością wieloznaczna. Kojarzy się nam z okresem życia człowieka, jakim jest dzieciństwo, okresem niedojrzałości psycho-fizycznej, społeczno-moralnej i życiowej, którą każdy człowiek osiąga w innym czasie. Granice dzieciństwa zaznacza Konwencja o Prawach Dziecka przyjętej 20 listopada 1989 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, art. 1 Konwencji brzmi: *„Dziecko oznacza każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletniość”*. Według preambuły do Konwencji – *„dziecko z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną i umysłową wymaga szczególnej opieki i troski oraz właściwej ochrony przed i po urodzeniu”*.

Dziecku przysługują wszelkie uniwersalne prawa człowieka i podstawowe wolności oraz dodatkowe prawa zawarte w Konwencji. Ochronę w imieniu społeczeństwa stwarza dzieciom państwo ustanawiające obok ogólnych i dostępnych praw człowieka również katalog praw dziecka. Prawa te wyznaczają stosunek dziecka do rodziców i rodziców do dziecka, wyznaczają miejsce dziecka w rodzinie, społeczeństwie i w państwie, dają specjalne uprawnienia, które mają mu zapewnić odpowiednie warunki do życia i pełnego rozwoju jego osobowości oraz możliwości pozytywnej samorealizacji i współtworzenia swego losu.

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która jest środowiskiem wyjściowym dla dziecka. Wychowanie, tradycje i zwyczaje panujące w rodzinie mają duży wpływ na to, jakim człowiekiem stanie się dziecko. Dom rodzinny powinien być postrzegany jako środowisko miłości, bezpieczeństwa, opieki i wzajemnego zrozumienia. Dziecko oczekuje od rodziców akceptacji, pomocy, poważnego traktowania i takiej atmosfery, która pozwoli rozwijać się mu bez zakłóceń i zahamowań.

Mimo że wszystkie dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy, we współczesnym świecie, niestety, nie zawsze można obserwować pozytywną atmosferę rodzinną. Wiele rodzin zmierza się z trudem otaczającej rzeczywistości (głód, bezrobocie, ubóstwo, nałogi, choroby cywilizacyjne itd.). Nie wszystkim udaje się zwalczyć trudne sytuacje, czego konsekwencją może być wyuczona bezradność, narastające napięcie i frustracja. Brak umiejętności radzenia sobie z problemami może wzmacniać zachowania "patologiczne" u członków rodziny. Taka rodzina będzie wówczas rodziną dysfunkcyjną, która niedostatecznie wypełnia swoje funkcje, nie wywiązuje się z zadań i obowiązków względem swoich dzieci, nieumiejętnie radzi sobie w sytuacji kryzysowej oraz nieefektywnie rozwiązuje problemy życia codziennego. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, zarówno u dzieci i młodzieży, jak i w dorosłym życiu może prowadzić do wzrostu zachowań demoralizujących, przestępczych, których instrumentem może być przemoc.

W rodzinie dysfunkcyjnej, często rodzic lub oboje rodziców dopuszczają się przemocy wobec dzieci. Przemoc wobec dziecka to nie tylko fizyczne karanie, to także przemoc psychiczna, wykorzystywanie seksualne oraz niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka. Przemoc wobec dziecka to poważny problem społeczny, dlatego tak ważna jest profilaktyka. Jej główną zaletą jest to, że pozwala zapobiec przemocy, a więc uchronić dziecko przed jej doświadczeniem, głównie dzięki popularyzacji wiedzy o omawianym zjawisku, sposobach rozpoznawania

przemocy i wyrobieniu umiejętności przeciwdziałania jej.

W związku z powyższym polityka społeczna wskazuje potrzebę i podejmuje działania profilaktyczne w zakresie wspierania rodziny w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczej pomocą zintegrowanych oraz interdyscyplinarnych działań. Tak, aby zmniejszyć lub zapobiec występowaniu niepożądanych zachowań przemocowych w rodzinach, szczególnie wobec dzieci. Rodziny, które żyją w trudnych warunkach socjalnych i ekonomicznych należy wspierać, zwłaszcza rodziców w działaniach na rzecz właściwego zabezpieczenia potrzeb dzieci, tak aby zapewnić w możliwie maksymalnym zakresie odpowiednich warunków życia i rozwoju dziecka.

Mając na uwadze fakt, iż dziecku i rodzinie doświadczającej problemu należy pomoc i udzielić wsparcia, został opracowany niniejszy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 zgodnie z art. 6. ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy wielu osób, grup społecznych oraz instytucji i służb wspierających rodziny i dzieci, w tym zaangażowanych w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. PRAWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU

1. **Konwencja o Prawach Dziecka** – przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. zakłada że: *„(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra dziecka wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie, uznając, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia (...)”*.
2. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją”* oraz ust. 2 *„Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (...)”*.
3. **Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z dnia 2013 r. poz.182 z późn. zm.)** według art. 2 ust. 1 *„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości”* oraz ust. 2 *„Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi”*.
4. **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) w art. 3 ust. 1 wprowadza: *„Obowiązek wspierania*

rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...), w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej”.

5. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), która jest podstawą prawną niniejszego Programu, nakłada na samorząd powiatowy, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt. 2 „*opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie*”.

Powyższe akty prawne wskazują, iż wszystkie dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy, istotnie zwracają uwagę na te dzieci, które żyją w trudnej warunkach socjalnych i ekonomicznych. To właśnie do nich i ich rodziców jednostki administracji samorządowej zobowiązane są podejmować szereg działań profilaktycznych i pomocowych przyczyniających się do poprawy ich warunków życia oraz prawidłowego rozwoju dzieci.

Program został opracowany, tak aby zapobiegać i ograniczać występowanie zjawiska przemocy domowej poprzez udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Cele Programu i Zadania

Cel główny

zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w Powiecie Siemiatyckim poprzez wspieranie i podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, w szczególności w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie

Cele szczegółowe

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie oraz instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy

Zadania:

- rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych (broszurki, ulotki, plakaty, czasopisma i publikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dotyczących przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Siemiatyckiego poprzez promowanie i edukację mieszkańców w zakresie występowania zjawiska przemocy domowej, jej przyczyn i negatywnych skutków wpływających na rozwój dziecka oraz możliwych sposobach radzenia sobie w stacji przemocy domowej,

- przeprowadzanie kampanii społecznych poświęconych problematyce przemocy w rodzinie tj. „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw”, „16 dni Przeciwno Przemocy wobec Kobiet”, „Kampania Białej Wstążki”.
- udzielanie informacji o instytucjach placówkach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku, rodzinie i przeciwdziałających przemocy.

2. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom, w tym będącym w sytuacji przemocy domowej

Zadania:

- wspieranie rodzin, udzielanie ustawowej pomocy, w tym ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej,
- rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną, poradnictwo rodzinne, poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne, poradnictwo pedagogiczne.

3. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonym przemocą w rodzinie

Zadania:

- skoordynowana i kompleksowa pomoc ze strony wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- działania interwencyjne wobec rodzin, w których wystąpiło zjawisko przemoc domowej,
- monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą domową przy współpracy strony wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zapewnienie poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia, do którego mogą zgłaszać się osoby z rodzin, gdzie wystąpiła przemoc lub istnieje zagrożenie przemocą domową.

4. Edukacja i promowanie prawidłowych metod wychowawczych, postaw rodzicielskich oraz stylu życia wolnego od przemocy

- realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży,
- wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich,
- propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowania dzieci,
- wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami tj. zapewnienie wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi, zapewnienie wsparcia dla dzieci mających problemy edukacyjne, pomoc w korzystaniu z dziennych form opieki (świetlice socjoterapeutyczne),

prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego dla rodziców w zakresie prawidłowych metod i umiejętności wychowawczych, interakcji i procesów komunikacyjnych.

5. Podniesienie kompetencji i profesjonalizmu osób zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie siemiatyckim

Zadania:

- szkolenia dla różnych grup zawodowych zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w Powiecie Siemiatyckim, w celu podniesienia wiedzy w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy.

2. Adresaci Programu

Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 skierowany jest do mieszkańców Powiatu Siemiatyckiego, a w szczególności do:

- rodzin i dzieci zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- rodzin doświadczających przemocy w rodzinie:
  - ofiar przemocy domowej, a zwłaszcza dzieci,
  - sprawców przemocy domowej,
- świadków przemocy w rodzinie,
- rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- rodzin niewydolnych wychowawczo, niezaradnych życiowo,
- dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym,
- przedstawicieli instytucji i służb wspierających dziecko i rodzinę oraz działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- społeczności lokalnej.

III. REALIZACJA PROGRAMU

1. Czas realizacji Programu

Czas realizacji Programu Profilaktycznego w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim przewidziany został na lata 2014-2016. Planowane zadania wdrażane będą w formie ciągłej, zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem mieszkańców Powiatu Siemiatyckiego.

2. Realizatorzy Programu

Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 zakłada współpracę lokalnych samorządów, wielu służb i instytucji. Podejmowane działania profilaktyczne mają za zadanie zapobiegać nasilaniu zjawiska przemocy w rodzinie, a w szczególności wobec dzieci poprzez promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych.

Realizacja założeń programowych wymaga aktywnego współdziałania wielu podmiotów, przewiduje się pozyskanie do realizacji niniejszego programu następujące służby i instytucje:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Siemiatyckiego,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach,
- Komenda Powiatowa Policji w Siemiatyczach,
- Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Siemiatyckiego,
- Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, Zamiejscowy Wydział w Siemiatyczach
- Prokuratura Rejonowa W Siemiatyczach,
- Placówki oświatowe – szkoły i przedszkola/ Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

3. Zamierzone rezultaty realizacji Programu

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie (spadek liczby rodzin) z terenu Powiatu Siemiatyckiego poprzez profilaktykę i wspieranie rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Zwiększenie świadomości i zaangażowania społecznego w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i krzywdzeniu dzieci.
3. Pomoc rodzinie w pokonywaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, czy w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej.
4. Poprawa funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej w pełnieniu swoich zadań.
5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie.
6. Wzrost wiedzy rodzin z terenu Powiatu Siemiatyckiego na temat prawidłowych metod wychowawczych wśród rodziców dzieci z rodzin zagrożonych przemocą.
7. Poszerzenie wiedzy społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy dla rodzin doświadczających przemocy.
8. Koordynacja działań służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
9. Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 finansowany będzie ze środków budżetu Powiatu Siemiatyckiego. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z zadań Programu ze środków zewnętrznych, w tym z budżetu państwa oraz środków z Unii Europejskiej.

V. MONITORING

Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Siemiatyczach zwróci się z prośbą do instytucji wskazanych w Programie Profilaktycznym w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 jako realizatorzy o przesłanie sprawozdania z realizacji poszczególnych zadań za rok ubiegły do dnia 15 lutego każdego roku w wersji elektronicznej i papierowej.

Realizacja Programu będzie monitorowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach poprzez coroczne sprawozdanie z efektów pracy Radzie Powiatu Siemiatyckiego.

PODSUMOWANIE

Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 zakłada tworzenie kompleksowego wsparcia dla rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie oraz dla ofiar przemocy. Niniejszy Program koncentruje się przede wszystkim na zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w Powiecie Siemiatyckim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotne jest udzielanie specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy, jak również promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy wielu osób, grup społecznych oraz instytucji wspierających rodziny i dzieci, w tym zaangażowanych w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Siemiatyckim na lata 2014-2016 ma charakter otwarty i może ulegać modyfikacjom w trakcie realizacji.

